

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 5680/2020
02.09.2021. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Слађане Накић Момировић, председника већа, Марине Милановић и Катарине Манојловић Андрић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Душан Петровић, адвокат из ..., против тужене Републике Србије – Министарство правде, чији је законски заступник Државно правобранилаштво, Београд, ради накнад штете, одлучујући о ревизији тужене, изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 2996/20 од 10.09.2020. године, у седници одржаној 02.09.2021. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована ревизија тужене изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 2996/20 од 10.09.2020. године.

Образложење

Делимичном пресудом Вишег суда у Београду П 579/12 од 20.12.2019. године, првим ставом изреке, обавезана је тужена да тужиоцу исплати износ од 5.426.204,25 динара на име изгубљене зараде у периоду од 20.05.1974. године до 31.12.1991. године, са законском затезном каматом почев од 10.03.2015. године до коначне исплате. Другим ставом изреке, обавезана је тужена да за рачун тужиоца уплати припадајуће доприносе за пензијско и инвалидско осигурање у Фонд за пензијско и инвалидско осигурање, припадајуће доприносе за случај незапослености, Националној служби за запошљавање и припадајуће доприносе за здравствено осигурање у Фонд за здравствено осигурање за период од 20.05.1974. године до 31.12.1991. године на основице (нето разлика у заради), ближе наведене у овом ставу изреке.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж 2996/20 од 10.09.2020. године, првим ставом изреке, потврђена је првостепена пресуда у делу става првог изреке, којим је обавезана тужена да тужиоцу исплати износ од 5.426.204,25 динара, на име изгубљене зараде у периоду од 20.05.1974. године до 31.12.1991. године и у ставу другом изреке, а жалба тужене је одбијена као неоснована. Другим ставом изреке, преиначена је првостепена пресуда у преосталом делу става првог изреке, тако што је на износ 5.426.204,25 динара на име изгубљене зараде у периоду од 20.05.1974. године до 31.12.1991. године досуђена законска затезна камата од 04.11.2019. године до коначне исплате, а захтев за исплату законске затезне камате на досуђени износ

накнаде штете од 10.03.2015. године до 04.11.2019. године, одбијен је као неоснован. Трећим ставом изреке, одбијен је захтев тужене за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужена је благовремено изјавила ревизију због погрешне примене материјалног права.

Тужилац је поднео одговор на ревизију.

Испитујући побијану пресуду у смислу члана 408. Закона о парничном поступку – ЗПП („Службени гласник РС“ број 72/11 ... 18/20), Врховни касациони суд је нашао да је ревизија тужене неоснована.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности, а ревизијом се не указује на друге битне повреде поступка које би могле бити од утицаја на законитост и правилност побијане одлуке.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је пресудом Окружног суда у Пећи К 90/74 од 18.09.1974. године осуђен на казну строгог затвора у трајању од четири године због извршења кривичних дела удруживање против народа и државе из члана 117. став 2. у вези члана 100. и 109. КЗ, и био лишен слободе у периоду од 20.05.1974. године до 03.12.1977. године, укупно три године, шест месеци и 14 дана. Тужилац је у време лишења слободе имао 42 године и казну затвора издржавао је у затвору у Сремској Митровици, укупно 1279 дана, јер је одлуком Президијума СФРЈ од 22.11.1974. године, ослобођен од даљег издржавања казне. Решењем Окружног суда у Београду Рех 1/08 од 11.06.2009. године, тужилац је рехабилитован и утврђено је да је правноснажна пресуда Окружног суда у Пећи К 90/74 од 18.09.1974. године ништава и да се тужилац као рехабилитовано лице сматра неосуђиваним. Тужилац је завршио Вишу педагошку академију, наставник је хемије и од 1966. године, као и у време хапшења, био је директор Основне школе „ББ у Тужиоцу је радни однос престао од хапшења 20.05.1974. године, и након истека издржавања казне затвора није могао да се запосли у струци јер је осуђен за кривично дело против народа и државе. Повремено је обављао послове сезонског физичког радника, све до пензионисања 1992. године. Тужилац је ожењен и има двоје деце. Одлуком Основног суда удруженог рада у Београду Ро 1005/82, одбијен је захтев предлагача, овде тужиоца за поништај одлуке Савета Основне школе „ВВ“ из ... од 04.07.1982. године, којом је по огласу од 12.06.1982. године на послове и радне задатке наставника биологије на одређено време изабран други кандидат, из разлога што је предлагач осуђен на казну затвора због кривичног дела против народа и државе. Према уверењу Националне службе за запошљавање тужилац се у периоду од 19.09.1978. године до 02.01.1992. године, у одређеним интервалима са прекидима, налазио на евиденцији незапослених лица, а право на превремену старосну пензију тужиоцу је утврђено почев од 03.01.1992. године, од када му се врши исплата. Тужилац је био запослен у основној школи „ББ“, у ..., у ... индустрији пива, Ловно шумском газдинству „ГГ“, у Народном универзитету ... и у Основној школи „ВВ“ у ..., у одређеним временским периодима ближе наведеним у образложењу побијане одлуке. Према налазу и мишљењу судског вештака економско-финансијске струке, тужиоцу за период од 20.05.1974. године до 31.12.1991. године, на име висине изгубљене зараде припада износ од 5.426.204,25 динара, утврђен методом ревалоризације преко раста цена на мало, потрошачких цена од дана доспелости закључно до 10.03.2015. године. Износ зараде коју је тужилац требао да прими за утужени период умањен је за износе које је тужилац примао када је радио као и за

примање које је остварио код надлежног СИЗ-а. Тужилац је у правноснажно окончаном поступку остварио право на накнаду нематеријалне штете.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су правилно применили материјално право из члана 26. став 1. Закона о рехабилитацији и члана 155., 189., 190. и 172. Закона облигационим односима, и обавезали тужену да тужиоцу на име накнаде материјалне штете на име изгубљене зараде за период од 20.05.1974. године до 31.12.1991. године исплати тражени износ и за тужиоца уплати припадајуће доприносе.

Одредбом члана 20. став 1. Закона о рехабилитацији („Службени гласник РС“ број 92/11), прописано је да рехабилитовано лице има право на посебан пензијски стаж, месечну новчану накнаду (посебан додатак), здравствену заштиту и друга права из здравственог осигурања, право на враћање конфисковане имовине или имовине одузете по основу прописа из члана 2. став 1. овог закона, односно обештећење за ту имовину, као и право на рехабилитационо обештећење. Чланом 26. став 1. истог закона прописано је да рехабилитовано лице (које је из политичких, верских, националних или идеолошких разлога лишено живота, слободe или других права до дана ступања на снагу овог закона на територији Републике Србије), има право на обештећење за материјалну штету насталу због повреде права и слобода, у складу са законом којим се уређују облигациони односи.

Побијаном одлуком правилно је усвојен захтев за накнаду материјалне штете у виду изгубљене зараде тужиоца, који је у време лишења слободe био запослен на месту наставника хемије и директора Основне школе „ББ“ у ..., за период од 20.05. 1974. године до 31.12.1991. године у износу досуђеном побијаном одлуком, са припадајућим доприносима. Супротно ревизијским наводима, правилно је утврђена висина материјалне штете у складу са налазом и мишљењем судског вештака, утврђена методом ревалоризације, према плати наставника, уз умањење остварене зараде и накнаде за незапосленост за наведени период, који метод обрачуна тужена није посебно оспорила.

Суд је ценио и остале наводе ревизије, па је нашао да су неосновани. Наиме, другостепени суд је за своју одлуку дао јасне, потпуне и правилне разлоге које овај суд у свему прихвата, због чега су супротни ревизијски разлози неосновани.

На основу члана 414. став 1. ЗПП, Врховни касациони суд је одлучио као у изреци.

**Председник већа – судија
Слађана Накић Момировић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић